

Kaupunkiseutujen suunnittelun tilanne ja ajankohtaiset suunnittelukysymykset - kommenttipuheenvuoro

Kaupunkiseutus suunnitelmien webinaari 26.4.2021

Anne Jarva ja Johanna Vilkuna

Kaupunkiseutujen suunnitteluyhteistyö murroksessa

- Lakisääteistä kaupunkiseutujen yhteistyötä tehdään perinteisesti tehty seutu- ja maakuntakaavoituksen yhteydessä
- PARAS-hankkeeseen liittyvä kaupunkiseutujen rakennemallityö on pohjistanut 2000-luvulla kehittynyttä MAL-sopimusmenettelyä ja siihen kytkeytynyttä suunnitteluyhteistyötä
- Suunnitteluyhteistyön organisoituminen, päätöksenteko ja valtion toimijoiden rooli vaihtelee eri seuduilla vaihtelee, samoin prosessiin liittyvä vuorovaikutus
- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa kaupunkiseutujen suunnitteluyhteistyötä ollaan säätelemässä, kun se nyt on muotoutunut seutujen tilanteen ja tarpeen mukaan

Uusi kaupunkiseutus suunnitelma laajentaa suunnittelun sisältöä ja prosessia

- Nykyisten yhteisten maankäytön suunnitelmien sisältö ja painotukset vaihtelevat, mukana tyypillisesti asuntotuotanto- ja kaavoitustavoitteita, liikennejärjestelmäsuunnittelua ja näitä yhteensovittavia rakennesuunnitelmia, jolloin mukana on voinut olla myös työpaikka- ja palvelurakentamista
- Suunnitelmiin on liittynyt myös toteutukseen liittyvää ohjelmointia ja toimenpiteiden ajoittamista (kytkentä kaavoitus- yms. ohjelmiin)
- MRL-uudistuksessa yhteisen suunnittelun tarkoitus laajenee myös viherrakenteeseen, myös ilmasto- ja kestävyysnäkökulma vahvistuu
- MRL-uudistuksessa myös prosessia koskevaa säätelyä, mikä vastaa käytännössä kaavoitukseen liittyvää vuorovaikutusta ja vaikutusten arviointia

Kaupunkiseutus suunnitelman suhde maakuntakaavoitukseen

- Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava huomioon maakuntakaavassa esitetyt aluerakennetta, liikennejärjestelmää ja –verkkoa sekä viherrakennetta koskevat asiat ja varmistettava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta näiden asioiden toteutumista.
 - > koskee myös kaupunkiseutusunnitelmaa laativia viranomaisia eli kuntia?
- Avoimeksi jää, miten kaupunkiseutujen suunnitteluyhteistyö ja laaditut suunnitelmat tulisi ottaa huomioon maakuntakaavoja laadittaessa?

Kaupunkiseutus suunnitelman suhde kuntien yleiskaavoitukseen

- Kaupunkiseutus suunnitelmalla ei ole laissa määriteltyjä oikeusvaikutuksia kuntien kaavoitukseen. Kuitenkin:
 - Laadittaessa yleiskaavaa kaupunkiseuduilla on kiinnitettävä huomiota myös seudullisen yhdyskuntarakenteen toimivuuteen, taloudellisuuteen ja kestävyYTEEN
- > käytännössä kaupunkiseutus suunnitelma toimii huomioon ottamisen apuvälineenä

Liikenne ja liikkuminen isoilla kaupunkiseuduilla

- Monialaista kaupunkiseutusuunnittelua tarvitaan seudullisena yhteistyönä.
- Kaupunkiseudut ovat edenneet asiassa vapaaehtoisesti
 - Helsingin seudulla liikennejärjestelmäsuunnitelmalla lakiperusta + SOVA.
- Vapaaehtoisuus mahdollistaa tarvelähtöisyyden, joustavuuden ja resurssien tehokkaan käytön.
- Seudullisessa ja alueellisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa jatkuva yhteistyö ja vuorovaikutus maakunnallisen ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun kanssa on olennaista.

Miten yhteistyö- ja vuorovaikutus tulee rakentumaan?

- Se tapa, jolla Liikenne12:n vuorovaikutus tulee rakentumaan suhteessa olemassa oleviin seudullisiin ja alueellisiin liikennejärjestelmäsuunnittelu- prosesseihin on vielä kysymysmerkki.
 - Kunnat ja alueet tarvitsisivat jatkuvuutta vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön.
 - Suunnittelu on myös sopimisen perusta.
- Myös Liikenne12:n ja MAL-sopimusmenettelyjen suhde on vielä epäselvä ja hakee muotoaan.

Yhteisen tahtotilan määrittelylle on tarve, onko pakolle?

- Mitä kaupunkiseutus suunnitelmalta halutaan?
 - Miksi tehtäisiin pakolliseksi itsehallinnollisille kunnille?
 - Toisiko pakollisuus lisää vaikuttavuutta? Mihin asioihin?
 - Vai toisiko lakisääteisyys lisää vaikeuskertoimia ja jäykkyyttä seudullisten suunnitelmien laatimiseen, sisällöistä sopimiseen ja päätöksentekoon?
 - Kompensoisiko valtio kunnille lisääntyvät resurssitarpeet?
- Punnintaa tarvitaan pakollisuuden hyödyistä ja haitoista verrattuna vapaaehtoisuuteen

Tulisi kirkastaa myös

- Onko valtion keskeisillä toimijoilla ja kunnilla jaettu käsitys kaupunkiseutujen suunnitteluyhteistyön tarkoituksesta?
- Kaupunkiseutusuunnitelman suhde muihin kokonaisuudessa vaikuttaviin prosesseihin kuten
 - Liikenne12 ja sen niveltymisen kaupunkiseutusuunnitteluun
 - Asuntomarkkinoiden kehittymiseen ja seudulliseen asuntopolitiikkaan
 - MAL-sopimiseen
 - Maakuntakaavoitukseen
 - Kuntien yleiskaavoitukseen
- Suhde toteuttamiseen ja sen ajoittamiseen

The background is a vibrant, abstract composition. It features a large, bright yellow area on the left side, which transitions into a white space on the right. This white space is heavily splattered with red paint, creating a marbled effect. A prominent diagonal brushstroke, rendered in a textured yellow, runs from the top-left towards the bottom-right. Scattered throughout the composition are several solid-colored circles: one orange circle in the upper right, one orange circle in the lower middle, and one orange circle in the lower right. Additionally, there are dark blue splatters and brushstrokes in the bottom right corner. The overall aesthetic is energetic and artistic.

KUNTA LIITTO